

Journal of the Hellenic Veterinary Medical Society

Vol 57, No 3 (2006)

Enlargement of the European Union ... an historic opportunity

A. E. TYRPENOU (A.E.TYRPENOUY)

doi: [10.12681/jhvms.15045](https://doi.org/10.12681/jhvms.15045)

To cite this article:

TYRPENOU (A.E.TYRPENOUY) A. E. (2017). Enlargement of the European Union . an historic opportunity. *Journal of the Hellenic Veterinary Medical Society*, 57(3), 230–240. <https://doi.org/10.12681/jhvms.15045>

Διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης ... η ιστορική ευκαιρία

Α. Ε. Τυρπένου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ. Η διεύρυνση είναι ένα από τα πιο ισχυρά εργαλεία πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η κινητήρια δύναμη που έχει βοηθήσει στη μεταμόρφωση της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης. Από τη στιγμή κατά την οποία δημιουργήθηκε το 1950 συνεχώς διευρύνεται και πρόσφατα ενέπνευσε μεγαλειόβολες μεταρρυθμίσεις και στην Τουρκία, την Κροατία και τα Δυτικά Βαλκάνια. Τα ιδρυτικά της μέλη συγκάλεσαν τους λαούς της Ευρώπης, οι οποίοι έβαλαν τις ιδέες τους και ένωσαν τις προσπάθειές τους. Από τότε και σύμφωνα με το άρθρο 49 της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αυτή μεγάλωσε από τα 6 αρχικά κράτη σε 9, 10, 12, 15 και πρόσφατα σε 25. Η διαδικασία συνεχίζεται και σήμερα με νέα υποψήφια κράτη, όπως τη Βουλγαρία και τη Ρουμανία και με διαπραγματεύσεις για ένταξη της Τουρκίας μόλις το κράτος αυτό θα πληροί τα πολιτικά κριτήρια εισδοχής και το σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Με την ολοκλήρωση της φάσης αυτής οι ευρωπαίοι πολίτες θα μπορούν να ζουν και να εργάζονται σε μια έκταση η οποία θα εκτείνεται από τη Βαλτική Θάλασσα μέχρι τη Μαύρη Θάλασσα και από τη Νικοσία μέχρι την Κιρούνα και να εργάζονται με πρότυπες διαδικασίες στη μεγαλύτερη και χωρίς σύνορα αγορά του κόσμου. Επίσης, θα ωφελούνται από τους γείτονες, οι οποίοι διαθέτουν σταθερές δημοκρατίες και ευημερούσες οικονομίες αγοράς. Είναι μια προσεκτική διαδικασία η οποία βοηθά στη μεταμόρφωση των χωρών που εμπλέκονται, εξαπλώνοντας την ειρήνη, τη σταθερότητα, την ευημερία, τη δημοκρατία, τα ανθρωπίνια δικαιώματα και το κράτος δικαίου σε όλη την Ευρώπη. Ακόμα, όταν τα σημερινά παιδιά γίνουν ενήλικες, θα ζουν σε μια Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελούμενη μάλλον από τριάντα ή και περισσότερα κράτη και με περισσότερες από είκοσι γλώσσες, μια μοναδική πολύμορφη κουλτούρα αγκαλιάζοντας περισσότερους από 500.000.000 ανθρώπους.

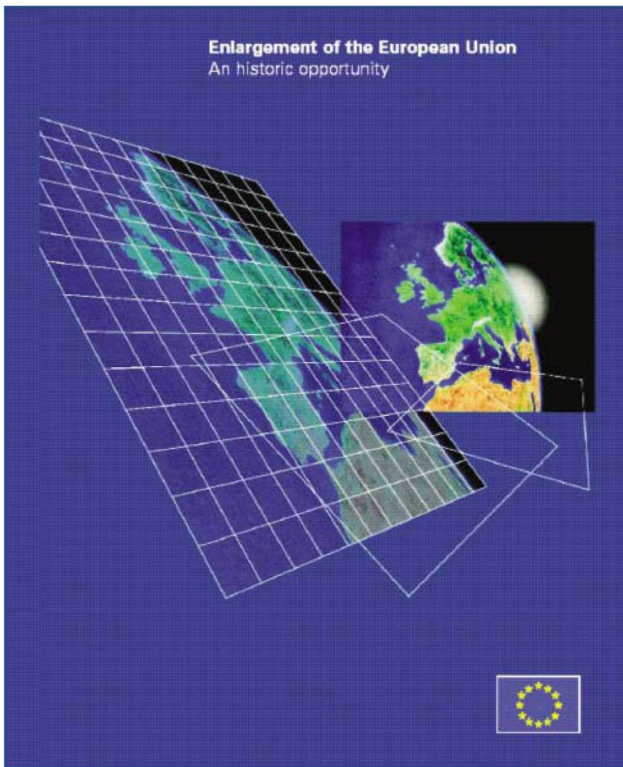
Λέξεις ευρετηρίασης: Ευρωπαϊκή Ένωση, Διεύρυνση, Προγράμματα διδύμοποίησης

Enlargement of the European Union ... an historic opportunity

Τυρπενου Α. Ε.

ABSTRACT. Enlargement is one of the most powerful political tools of the European Union and the driving force which has helped in the transformation of the Central and East Europe. From the moment it was created in 1950 is continuously enlarging and has recently inspired ambitious reformations for Turkey, Croatia and West Balkans. Its founder members call the people of Europe which put their ideas and unified their efforts. Since that time and according to the article 49 of the European Union, it has been grown up from the 6 initial states to 9, 10, 12, 15 and recently to 25. The process still goes on today with new candidate countries, such as Bulgaria and Romania and with accession negotiations with Turkey just as this country could meet the political criteria for accession and the respect of human rights. On completion of this phase the European citizens could live and work in an extended area beyond the Baltic Sea to the Black Sea and from Nicosia to Kiruna and could work under standard procedures in the biggest and without borders market of the world. Also, they will benefit from their neighbours, who have stable democracies and good market economies. It is a careful procedure for the transition of the countries involved, dispersing peace, stability, well being, democracy, human rights and a state of justice in the whole Europe. Further, when our children will become grownup, they will live in a European Union consisted of thirty or more states and with more than twenty languages, a unique polymorphic culture embracing more than 500.000.000 people.

Key words: European Union, Enlargement, Twinning Projects

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η δήλωση *Robert Schuman* της 9ης Μαΐου 1950 είχε καταλυτική σημασία για την ευρωπαϊκή οικοδόμηση και σήμερα ακόμη παραμένει εκπληκτικά επίκαιρη. Είναι αυτή η οποία πριν από 50 χρόνια θεμελίωσε την ειρήνη μεταξύ των πρωταγωνιστών των δύο παγκοσμίων πολέμων, αυτή η οποία άνοιξε το δρόμο στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες. Στο κατώφλι της τρίτης χιλιετίας, η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει φτάσει σε μια ωριμότητα και με τη διεύρυνση την οποία ήδη υλοποιεί θα καθορίσει την τύχη τη δική της, αλλά και ολόκληρης της ευρωπαϊκής ηπείρου. Είναι η καταλληλότερη στιγμή για όποιον θέλει να διερωτηθεί σχετικά με τη γένεση του πρωτότυπου αυτού οργανισμού, να εκτιμήσει την έως τώρα πορεία του και να διδαχθεί για τα επόμενα στάδια. Η διεύρυνση είναι ένα από τα πιο ισχυρά εργαλεία πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η κινητήρια δύναμη που έχει βοηθήσει στη μεταμόρφωση της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης. Από τη στιγμή κατά την οποία δημιουργήθηκε το 1950, συνεχώς διευρύνεται και πρόσφατα ενέπνευσε μεγαλεπήβολες μεταρρυθμίσεις και στην Τουρκία, την Κροατία και τα Δυτικά Βαλκάνια. Τα ιδρυτικά της μέλη συγκάλεσαν τους λαούς της Ευρώπης, οι οποίοι έβαλαν τις ιδέες τους και ένωσαν τις προσπάθειές τους. Από τότε και σύμφωνα με το άρθρο 49 της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αυτή μεγάλωσε από τα 6 αρχικά κράτη σε 9, 10, 12, 15 και πρόσφατα σε 25. Η διαδικασία αυτή συνεχίζεται και σήμερα με νέα υποψήφια κράτη, όπως τη Βουλγα-

ρία και τη Ρουμανία, και με διαπραγματεύσεις για ένταξη της Τουρκίας μόλις το κράτος αυτό θα πληροί τα πολιτικά κριτήρια εισδοχής και το σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Με την ολοκλήρωση της φάσης αυτής οι ευρωπαίοι πολίτες θα μπορούν να ζουν και να εργάζονται σε μια έκταση η οποία θα εκτείνεται από τη Βαλτική Θάλασσα μέχρι τη Μαύρη Θάλασσα και από τη Λευκωσία μέχρι την Κιρουνά και να εργάζονται με πρότυπες διαδικασίες στη μεγαλύτερη και χωρίς σύνορα αγορά του κόσμου. Επίσης, θα ωφελούνται από τους γείτονες, οι οποίοι διαθέτουν σταθερές δημοκρατίες και ευημερούσες οικονομίες αγοράς. Είναι μια προσεκτική διαδικασία η οποία βοηθά στη μεταμόρφωση των χωρών που εμπλέκονται, εξαπλώνοντας την ειρήνη, τη σταθερότητα, την ευημερία, τη δημοκρατία, τα ανθρώπινα δικαιώματα και το κράτος δικαίου σε όλη την Ευρώπη. Ακόμα, όταν τα σημερινά παιδιά γίνουν ενήλικες, θα ζουν σε μια Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελούμενη μάλλον από τριάντα ή και περισσότερα κράτη και με περισσότερες από είκοσι γλώσσες, μια μοναδική πολύμορφη κουλτούρα, αγκαλιάζοντας περισσότερους από 500.000.000 ανθρώπους.

Το ερώτημα του πότε θα σταματήσει η διαδικασία αυτή και πότε θα καθοριστούν τα σύνορα της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν είναι γνωστό, γιατί από τη Συνθήκη της Ευρωπαϊκής Ένωσης προβλέπεται ότι:

- Κάθε ευρωπαϊκή χώρα η οποία σέβεται τις αξίες της δημοκρατίας, τα ανθρώπινα δικαιώματα και το κράτος δικαίου μπορεί να υποβάλει αίτηση ένταξης.
- Η Ευρωπαϊκή Ένωση ορίζεται περισσότερο από τις αξίες της και από την πολιτική της βούληση και λιγότερο από ποταμούς και βουνά.
- Η Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελεί πολιτικό όραμα και τα σύνορά της είναι πολιτικά και δεν ταυτίζονται με την Ευρώπη ως φυσική και γεωγραφική έννοια. Για τους παραπάνω λόγους οι γεωγράφοι και οι ιστορικοί δεν μπόρεσαν ποτέ να συμφωνήσουν στο πού ακριβώς βρίσκονται τα γεωγραφικά ή τα φυσικά σύνορα της Ευρώπης, ενώ τα πολιτικά της σύνορα μεταβάλλονται κάθε φορά που εντάσσεται μια νέα χώρα ή που αποσύρεται μια περιφέρεια, όπως έκανε π.χ. η Γροιλανδία.

Στις διαδικασίες διεύρυνσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης εμπεριέχεται και ο κτηνιατρικός/φυτοϋγειονομικός τομέας και πιο ειδικά η ασφάλεια των τροφίμων και των καταναλωτών. Πρέπει να αναφέρουμε ότι η νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης θέτει πολύ υψηλές προδιαγραφές για τα νέα υπό ένταξη κράτη μέλη, τα οποία πρέπει να καταβάλουν σημαντικές προσπάθειες για να εκπληρώσουν τις απαιτήσεις του «κοινοτικού κεκτημένου». Πρέπει η πολιτική της προσέγγισης «από το αγρόκτημα στο πιρούνι» να εφαρμοστεί και από τις υποψήφιες προς ένταξη χώρες, οι οποίες πρέπει να

κάνουν ακόμα περισσότερα βήματα. Οφείλουν να αξιοποιήσουν τις επενδύσεις για την αναβάθμιση των υποδομών, την προσαρμογή, ανακατασκευή και δημιουργία νέων εγκαταστάσεων επεξεργασίας και διάθεσης κρέατος, γαλακτοκομικών προϊόντων, ψαριών και άλλων γεωργικών προϊόντων. Οι επενδύσεις, οι οποίες έχουν ήδη δεσμευθεί για το σκοπό αυτό, ανέρχονται περίπου σε 1.000.000.000,00 €. Αν και είναι τόσο μεγάλη και σημαντική η χρηματοδοτική αυτή συνδρομή, ορισμένα νέα κράτη μέλη εξακολουθούν να μην εκπληρώνουν ακόμα όλες τις απαιτήσεις της κοινοτικής νομοθεσίας. Έτσι, για να εφαρμοστεί π.χ. η αποτελεσματική παρακολούθηση των καταλοίπων στα ζώα και τα τρόφιμα, τα νέα κράτη μέλη πρέπει να εγκαθιδρύσουν σωστό μηχανισμό δειγματοληψίας (ο οποίος να καλύπτει τόσο την εγχώρια παραγωγή όσο και τα εισαγόμενα τρόφιμα) και πρόγραμμα ανάλυσης, πρέπει να διαθέσουν την απαραίτητη εργαστηριακή υποδομή και τον εξοπλισμό, αλλά και προσωπικό με τον κατάλληλο βαθμό εξειδίκευσης. Οφείλουν, επίσης, να θεσπίσουν αποτελεσματικά προγράμματα για την καταπολέμηση των ασθενειών των ζώων, προγράμματα εξυγίανσης του ζωικού κεφαλαίου, οργάνωση των διαγνωστικών εργαστηρίων, αλλά και υλοποίηση των διαδικασιών τις οποίες τα εργαστήρια θα πρέπει να ακολουθήσουν ώστε να λάβουν την έγκριση για τη διαπίστευσή τους κατά ISO 17025. Παρόμοιες υποχρεώσεις ισχύουν και για την παρακολούθηση των ζώντων ζώων, των εγκαταστάσεων, των εισαγωγών στους συνοριακούς σταθμούς κτηνιατρικού ελέγχου, των ζωοτροφών κ.λπ. Τι θα συμβεί, όμως, εάν οι συμφωνηθείσες προδιαγραφές και υποχρεώσεις δεν πληρούνται πριν από την ένταξη; Για το λόγο αυτό η συνθήκη προσχώρησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση προσφέρει τη δυνατότητα συμπληρωματικής ρήτρας διασφάλισης, αλλά κάποιων μεταβατικών περιόδων, οι οποίες ήδη έχουν συμφωνηθεί, όταν οι παρεκκλίσεις αυτές αποτελούν κίνδυνο για τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς και της δημόσιας υγείας.

Το ιστορικό της διεύρυνσης

Οι αρχές του 21ου αιώνα αποτέλεσαν μια από τις πλέον σημαντικές ευκαιρίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την επέκτασή της. Ήταν ένας μοναδικός και ταυτόχρονα ιστορικός στόχος για την περαιτέρω ολοκλήρωση της Ευρωπαϊκής Ηπείρου με τη χρήση ειρηνικών μέσων, την επέκταση της σταθεροποιητικής ζώνης και της ευημερίας στα νέα κράτη μέλη. Έτσι, η Ευρωπαϊκή Ένωση θέσπισε και ξεκίνησε τη διαδικασία η οποία θα έκανε πράξη τη διεύρυνσή της, αγκαλιάζοντας θα μπορούσαμε να πούμε 13 κράτη τα οποία είχαν υποβάλει αίτηση ένταξης στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Τα κράτη αυτά ήταν τα ακόλουθα: Βουλγαρία, Κύπρος,

Δημοκρατία της Τσεχίας, Ουγγαρία, Λετονία, Λιθουανία, Μάλτα, Πολωνία, Ρουμανία, Δημοκρατία της Σλοβακίας, Σλοβενία και Τουρκία. Στη συνέχεια και στη Σύνοδο του Λουξεμβούργου, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποφάσισε ότι η επέκταση αυτή θα περιλαμβάνει:

- την **Ευρωπαϊκή Συνδιάσκεψη**, ένα πολύπλευρο πλαίσιο το οποίο θα φέρει σε ένωση δέκα κεντρικά ευρωπαϊκά κράτη, την Κύπρο και την Τουρκία. Η Συνδιάσκεψη αυτή έγινε στις 12 Μαρτίου 1998.
- τη **Διαδικασία Ένταξης**, η οποία θα αφορά στα δέκα κεντρικά ευρωπαϊκά κράτη και την Κύπρο. Η διαδικασία αυτή ξεκίνησε στις 30 Μαρτίου 1998, και
- τις **Διαπραγματεύσεις Ένταξης**, τις οποίες το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποφάσισε να ξεκινήσει στις 31 Μαρτίου 1998 με 6 κράτη, όπως αυτά προτάθηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή: την Κύπρο, τη Δημοκρατία της Τσεχίας, την Εσθονία, την Ουγγαρία, την Πολωνία και Σλοβενία.

Η Μάλτα, η οποία είχε παγώσει την πρόθεση να γίνει μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης το 1996, επανεξετάστηκε την αίτησή της τον Οκτώβριο 1998. Ήδη η Ευρωπαϊκή Ένωση μπορεί να κοιτάξει πίσω προς μια ιστορική περίοδο γεμάτη από επιτυχείς διαδικασίες διεύρυνσης, οι οποίες υπογράφηκαν από 6 κράτη μέλη χρηματοδότες, Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Λουξεμβούργο και Ολλανδία. Οι διαδικασίες αυτές είναι:

- η **Συνθήκη των Παρισίων** το 1951, η οποία εγκαθίδρυσε την Ευρωπαϊκή Κοινότητα του Άνθρακα και του Χάλυβα (ΕΚΑΧ) (*ECSC-European Coal and Steel Community*)
- η **Συνθήκη της Ρώμης** το 1957, η οποία εγκαθίδρυσε την Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ) (*EEC-European Economic Community*), και
- **Συνθήκη EURATOM** της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας (ΕΚΑΕ) (*ECAE-European Community of Atomic Energy*).

Στη συνέχεια η Ευρωπαϊκή Ένωση υπέστη τις ακόλουθες τέσσερις διαδοχικές επεκτάσεις:

- 1973 Δανία, Ιρλανδία, Ηνωμένο Βασίλειο
- 1981 Ελλάδα
- 1986 Πορτογαλία, Ισπανία
- 1990 Ανατολική Γερμανία
- 1995 Αυστρία, Φινλανδία, Σουηδία

Με την επέκταση αυτή η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει να αντιμετωπίσει σήμερα μια μοναδική πρόκληση από την άποψη της ποικιλομορφίας των νέων κρατών, της αύξησης της έκτασής της κατά 34%, της αύξησης του πληθυσμού κατά 105 εκατομμύρια, αλλά και του πλούτου της ιστορίας και της κουλτούρας των κρατών. Όμως, ταυτόχρονα οι τρίτες χώρες θα ωφεληθούν ου-

σιαστικά από την επέκταση της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθ' όσον θα έχουν να εφαρμόσουν μια εμπορική νομοθεσία, ένα δασμολόγιο, έναν τρόπο διοίκησης, μια αγορά, αλλά και θα απλοποιηθούν οι διαδικασίες της συναλλαγής με τις τρίτες χώρες και θα βελτιωθούν οι συνθήκες για επενδύσεις και εμπορικές συναλλαγές. Αν και κάποιοι προέβλεπαν ένα τεράστιο κύμα εργαζομένων από την Ανατολική Ευρώπη, τελικά διαφεύστηκαν. Η μετανάστευση εργαζομένων από ανατολών προς δυσμάς αποδείχθηκε περιορισμένη, καθώς σε σπάνιες περιπτώσεις έφθασε έστω και το 1% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού της χώρας υποδοχής. Αυτό συνέβη τόσο στις χώρες οι οποίες επέβαλαν περιορισμούς όσον αφορά στην πρόσβαση στις αγορές εργασίας τους όσο και σε αυτές οι οποίες δεν επέβαλαν κανέναν περιορισμό. Αντίθετα, η παρουσία αυτών των εργαζομένων συνέβαλε στην αντιμετώπιση των ελλείψεων εργατικού δυναμικού σε τομείς όπως η γεωργία και ο κατασκευαστικός τομέας. Τέλος, στις 9 Οκτωβρίου 2002, η Επιτροπή πρότεινε για ένταξη το 2004 την Κύπρο, τη Δημοκρατία της Τσεχίας, την Εσθονία, την Ουγγαρία, τη Λετονία, τη Λιθουανία, τη Μάλτα, την Πολωνία, τη Δημοκρατία της Σλοβακίας και τη Σλοβενία. Στις 13 Δεκεμβρίου 2002, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Κοπεγχάγης επιβεβαίωσε ότι οι προαναφερόμενες 10 χώρες θα ήταν τα νέα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης από την 1η Μαΐου 2004. Η ημερομηνία αυτή αποτελεί σταθμό στην πορεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, γιατί πραγματοποιήθηκε η μεγαλύτερη διεύρυνση στην ιστορία της, καθώς ενσωματώθηκαν 10 χώρες με νέα πολιτικά, οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά χαρακτηριστικά. Επιπλέον, θα πρέπει να επισημάνουμε ότι είναι ιδιαίτερης σημασίας, γιατί πραγματοποιήθηκε κατά τη διάρκεια της Ελληνικής Προεδρίας (1.1-1.6.2003). Έτσι, σήμερα αριθμεί 25 κράτη μέλη, ενώ από την 1η Ιανουαρίου 2007 ή άλλως την 1η Ιανουαρίου 2008 η Βουλγαρία και η Ρουμανία θα προσχωρήσουν και αυτές στην Ευρωπαϊκή Ένωση (Εικόνα 1).

Θα πρέπει, επίσης, να σημειώσουμε ότι στις 3 Οκτωβρίου 2005 άρχισαν και οι διαπραγματεύσεις προσχώρησης της πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας, της Κροατίας και της Τουρκίας, οι οποίες ήδη είχαν αναγνωριστεί επίσημα ως υποψήφιες για ένταξη χώρες. Επιπλέον, άλλες 4 χώρες των Δυτικών Βαλκανίων άρχισαν τη διαδικασία σταθεροποίησης και σύνδεσης με προοπτική ένταξης, όπως η Αλβανία, η Βοσνία-Ερζεγοβίνη, η Σερβία-Μαυροβούνιο και το Κοσσυφοπέδιο, το οποίο βρίσκεται υπό την αιγίδα των Ηνωμένων Εθνών. Επειδή η διεύρυνση προς τις γειτονικές χώρες δημιουργεί νέες σχέσεις και καταστάσεις, η Ευρωπαϊκή Ένωση ανέπτυξε συγκεκριμένες πολιτικές για κάθε περίπτωση γειτονικής περιοχής, όπως είναι:

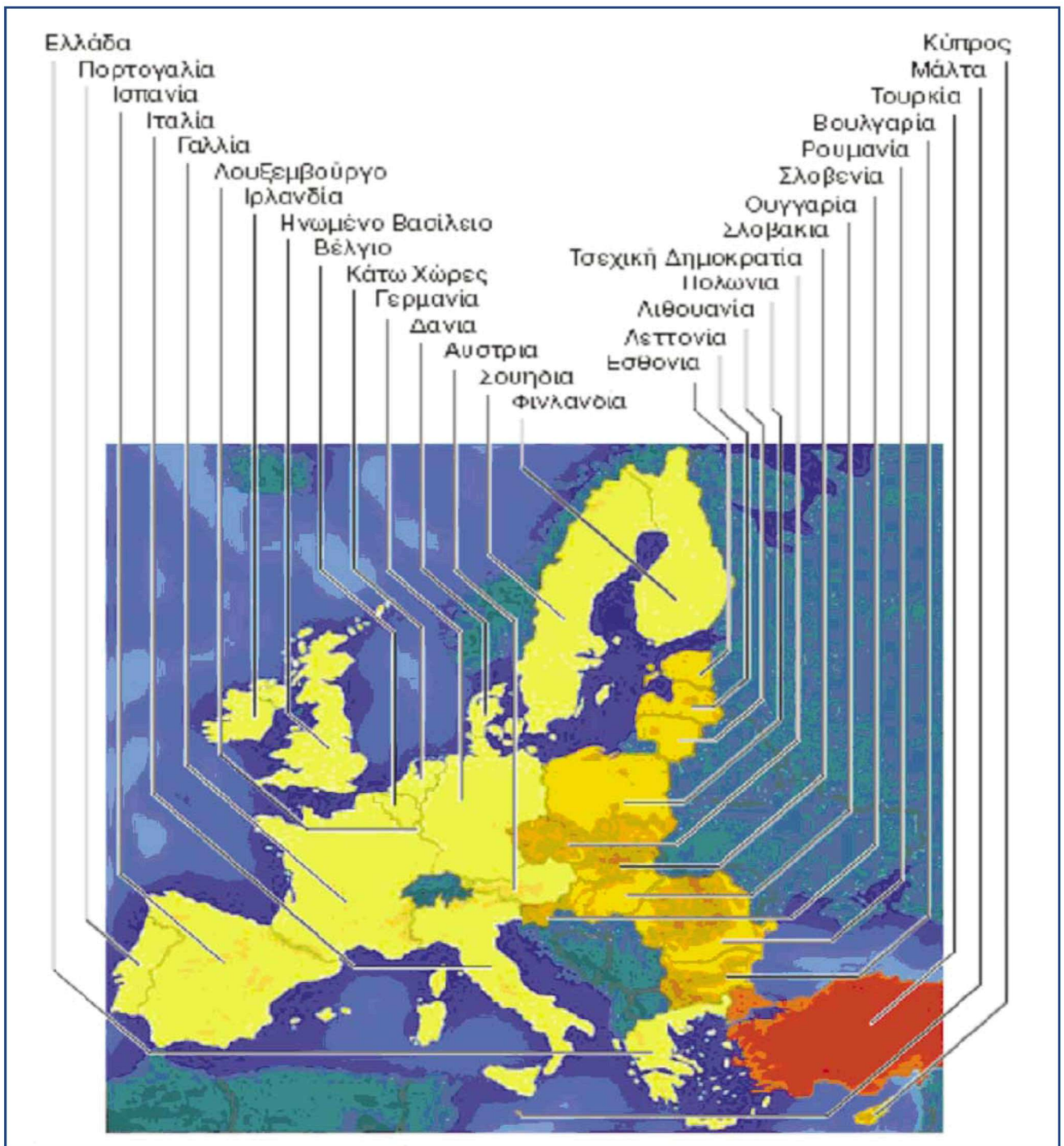
- Η Διαδικασία της σταθεροποίησης και της συνεργασίας των δυτικών Βαλκανικών χωρών (*The Stabilization and Association process for the Western Balkans*)

- Η Διαδικασία της Βαρκελώνης για τη Μεσόγειο (*The Barcelona process for the Mediterranean*), και

- Το Πλαίσιο Συνεταιρισμού και Συνεργασίας για τη Ρωσία, Ουκρανία και τα υπόλοιπα Πρόσφατα Ανεξάρτητα Κράτη (*The Partnership and Co-operation framework for Russia, Ukraine and other Newly Independent State-NIS*).

Όπως επεκτείνεται η Ευρωπαϊκή Ένωση τα ενδιαφέροντα των κρατών θα αυξηθούν και θα δημιουργηθούν καινούριες ευκαιρίες για ανάπτυξη και επενδύσεις σε μια εσωτερική αγορά από 500.000.000 καταναλωτές. Θα δημιουργηθούν νέες συνεργασίες σε θέματα δικαιοσύνης και καταπολέμησης της παράνομης μετανάστευσης, καλύτερη διαχείριση των συνοριακών ελέγχων σε τελωνειακές διαδικασίες, σε τομείς κτηνιατρικών και φυτοϋγειονομικών ελέγχων, στην καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος και στη διακίνηση των ναρκωτικών. Η Ευρωπαϊκή Ένωση χτίζει μια ισχυρότερη συνεργασία και με τη Ρωσία ώστε να έχει τα πλεονεκτήματα μιας αυξημένης συνεργασίας σε τομείς όπως της ενέργειας, της εξωτερικής πολιτικής, της δικαιοσύνης, της ιδιοκτησίας και του περιβάλλοντος. Η ανάπτυξη των σχέσεων αυτών με τη Ρωσία στα πλαίσια της **Συμφωνίας της Κοινοπραξίας και Συνεργασίας (PCA-Partnership and Co-operation Agreement)** βελτιώθηκε τον Οκτώβριο 2001 με την ανάπτυξη του νέου **Κοινού Ευρωπαϊκού και Οικονομικού Χώρου (CEES-Common European Economic Space)**. Παρόμοια συμφωνία έχει γίνει και με την Ουκρανία και τη Μολδαβία και έχει δεσμευθεί να βοηθήσει τις δύο αυτές χώρες στην πολιτική και την οικονομική τους αναδιοργάνωση με σκοπό την προοδευτική και μελλοντική τους ευθυγράμμιση με τους νόμους και τις πρακτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Λευκορωσία, τέλος, αγγίζει και αυτή τη μελλοντική της ένταξη, αλλά οι σχέσεις με την Ευρωπαϊκή Ένωση είναι περιορισμένες λόγω των πενιχρών πληροφοριών σχετικά με τη δημοκρατία, τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη νομοθεσία της. Τέλος, οι σχέσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τις χώρες της Μεσογείου εμπίπτουν στη Συμφωνία της Βαρκελώνης, σύμφωνα με την οποία οι 15 χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης έρχονται σε επαφή με τις 12 παραλιακές Μεσογειακές χώρες.

Αν και η διαδικασία αυτή επηρεάζεται σημαντικά από την απουσία της ειρήνης στη Μέση Ανατολή, έχει αποδειχθεί αποτελεσματική όσον αφορά στη διατήρηση του διαλόγου με σκοπό να φέρει σε συμφωνία το Ισραήλ με τα Αραβικά Κράτη. Έχουν ήδη γίνει συμ-

Εικόνα 1. Οι χώρες της διευρυμένης Ευρωπαϊκής Ένωσης του 2007

φωνίες συνεργασίας ανάμεσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση και το Μαρόκο, Τυνησία, Ισραήλ και Παλαιστίνη. Παρόμοιες συμφωνίες έχουν γίνει με την Ιορδανία και την Αίγυπτο με την πρώτη να εντάσσεται σύντομα. Οι διαπραγματεύσεις βρίσκονται σε εξέλιξη και με την Αλγερία, το Λίβανο και την Συρία με πολύ καλά αποτελέσματα τουλάχιστον για τις δύο πρώτες χώρες. Επιπροσθέτως, στη Συμφωνία της Βαρκελώνης αναφέρε-

ται και η εφαρμογή της ελεύθερης αγοράς και του εμπορίου μεταξύ των κρατών αυτών. Στο σημείο αυτό η Ευρωπαϊκή Ένωση καλωσορίζει και υποστηρίζει τη Συμφωνία του Αγαδίου της 8ης Μαΐου 2001 σύμφωνα με την οποία τα κράτη Μαρόκο, Τυνησία, Αίγυπτος και Ιορδανία συμφώνησαν για τη μεταξύ τους ελεύθερη αγορά και εμπόριο.

Η διαδικασία της διεύρυνσης

Εδώ και σχεδόν μισό αιώνα, η Ευρωπαϊκή Ένωση συνέβαλε σημαντικά και βοήθησε στο να τεθεί ένα τέλος στις εμπλοκές του παρελθόντος και στο να ενδυναμωθεί η ειρήνη, η ασφάλεια, η δικαιοσύνη και η ευζωία στην Ευρώπη. Από την πρώτη πρόσκληση προς τις υποψήφιες χώρες να γίνουν Κράτη Μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η διαδικασία της διεύρυνσης συνέβαλε αποφασιστικά στην επίτευξη της πολιτικής σταθερότητας, της οικονομικής προόδου και της κοινωνικής δικαιοσύνης. Οι σταθεροί νόμοι, η αλλαγή κυβέρνησης με δημοκρατικές διαδικασίες και εκλογές, η προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των δικαιωμάτων των μειονοτήτων, καθώς και η θέσπιση των αρχών της οικονομίας στην αγορά, αποτελούν σήμερα απλά στοιχεία. Κάθε νέο Κράτος Μέλος προσκομίζει στην Ευρωπαϊκή Ένωση τη δική του πολιτική, οικονομική, ιστορική, πολιτιστική και γεωγραφική κληρονομιά, εμπλουτίζοντας με τον τρόπο αυτό την ευρωπαϊκή ολότητα. Η διεύρυνση κάνει την Ευρώπη ασφαλέστερη για τους πολίτες της, συμβάλλει στην ομαλοποίηση των ελέγχων στον ευρύτερο κόσμο και καμιά νέα διαχωριστική γραμμή δεν πρόκειται πλέον να σχεδιαστεί διαμέσου αυτής. Τέλος, θα ωφελήσει όχι μόνο τα 25 ήδη υπάρχοντα και τα νέα Κράτη Μέλη, αλλά και τα γειτονικά κράτη με τα οποία έχει στενούς δεσμούς. Τα κράτη της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης αναλαμβάνουν τη μετάβασή τους από το μη δημοκρατικό οικονομικό σύστημα της πρώην Σοβιετικής Ένωσης σε μια σύγχρονη και δημοκρατική οικονομική κοινότητα. Το κρίσιμο σημείο στη διαδικασία της δημοκρατικής αυτής αλλαγής είναι ότι ο Νόμος υπερισχύει σε αντίθεση με το προηγούμενο καθεστώς της επιβολής «εκ των άνω».

Ένα καθεστώς με κύριο στοιχείο τη μυστικότητα του Λενινισμού και των άλλων αρχηγών μέχρι την ιστορική εκείνη στιγμή κατά την οποία ο Γκορμπατσώφ εισήγαγε τη διαφάνεια (*glasnost*), σύμφωνα με την οποία τα κράτη της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης θα πρέπει να αρχίσουν να προσαρμόζονται με το σύγχρονο Ευρωπαϊκό Πρότυπο. Εκείνη την εποχή του Μαρτίου του 1999 η Ευρωπαϊκή Σύνοδος αποφάσισε να διαθέσει 22 δισεκατομμύρια € περίπου για την υποστήριξη των προενταξιακών διαδικασιών του 2000-2006 και ζήτησε από τις υποψήφιες για ένταξη χώρες κατά πρώτον να εναρμονίσουν τη νομοθεσία τους, αλλά χωρίς άμεσα να την εφαρμόσουν.

Οι προετοιμασίες για τη διεύρυνση βασίστηκαν αρχικά πάνω σε δύο κατευθύνσεις: στην **Προενταξιακή Στρατηγική** (*Pre-Accession Strategy*) και στις **Διαπραγματεύσεις Ένταξης** (*Accession Negotiations*).

Σήμερα, έχει προστεθεί και μια τρίτη κατεύθυνση, η ανάπτυξη της **Επικοινωνιακής Στρατηγικής**

(*Development of the Communication Strategy*) με αντικείμενο να εξηγήσει τον τρόπο με τον οποίο όλα τα παραπάνω σημεία συναντώνται.

Προσχώρηση μετά το 2007 - Το νέο μέσο IPA

Για τις ερχόμενες περιόδους, η Επιτροπή αποφάσισε να δημιουργήσει ένα νέο και μοναδικό **Μέσο Προενταξιακής Βοήθειας**, το ονομαζόμενο **IPA** (*Instrument for Pre-Accession Assistance*), για την περίοδο η οποία θα καλύπτει τις επόμενες οικονομικές προοπτικές του 2007-2013. Το IPA θα αφορά στις χώρες με καθεστώς υποψήφιας χώρας (*σήμερα η Κροατία, η πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας και η Τουρκία*) και καθεστώς εν δυνάμει υποψήφιας χώρας (*Αλβανία, Βοσνία και Ερζεγοβίνη, Σερβία και Μαυροβούνιο, συμπεριλαμβανομένων και του Κοσόβου, σύμφωνα με το Ψήφισμα 1244 του ΣΑ του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών*).

Επιπλέον, αυτό το μέσο θα αντικαταστήσει τα προ της προσχώρησης χρηματοδοτικά μέσα της περιόδου 2000-2006, όπως τα PHARE, ISPA, SAPARD, το προ της προσχώρησης μέσο για την Τουρκία και το χρηματοδοτικό μέσο CARDS για τα Δυτικά Βαλκάνια.

Τα προγράμματα βοήθειας

Τα προγράμματα τα οποία εφαρμόζει η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι ουσιαστικές δράσεις οι οποίες βοηθούν τις προσχωρούσες, υποψήφιες και εν δυνάμει υποψήφιες χώρες στις προετοιμασίες τους για ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Υπάρχουν εκατοντάδες έργα σε εξέλιξη σε όλους τους τομείς, σε όλες τις χώρες και σε όλες τις περιφέρειες και χρηματοδοτούνται στα πλαίσια διαφόρων προγραμμάτων τα οποία έχουν συμφωνηθεί μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και των αρχών των σχετικών χωρών. Στη συνέχεια η Ευρωπαϊκή Ένωση δημοσιεύει τις διακηρύξεις και τις προσκλήσεις υποβολής προσφορών σε τακτά χρονικά διαστήματα. Αυτές οργανώνονται είτε από τις υπηρεσίες της Επιτροπής στις Βρυξέλλες είτε στα πλαίσια της «διοικητικής αποκέντρωσης» από τις αντιπροσωπείες της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις δικαιούχες χώρες είτε στα πλαίσια της «αποκέντρωσης» από τις αρχές ανάθεσης που αποτελούν μέρος της δημόσιας διοίκησης των δικαιούχων χωρών. Οι επιχορηγήσεις, οι οποίες αποφασίζονται και δεσμεύονται συνολικά από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στον τομέα της εξωτερικής βοήθειας, υπόκεινται σε ετήσιο πρόγραμμα εργασίας που υιοθετείται από την Επιτροπή. Κάθε χρηματοδοτικό μέσο στηρίζει διαφορετικά προγράμματα. Πληροφορίες σχετικά με τις διακηρύξεις υπάρχουν σε εξειδικευμένες βάσεις δεδομένων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένω-

σης και στους ιστοχώρους των Αντιπροσωπειών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στις δικαιούχες χώρες. Ανά πάσα στιγμή, εκατοντάδες ειδικοί από τα Κράτη Μέλη δραστηριοποιούνται στις δικαιούχες χώρες ενισχύοντας τη θεσμική και διοικητική ικανότητα των κυβερνήσεών τους. Η τεχνική βοήθεια για την **Οικοδόμηση Θεσμών (Institution Building)** που παρέχεται σε δικαιούχες χώρες στοχεύει στην υποστήριξη των συνεχών προσπαθειών τους για μεταφορά, εφαρμογή και ενίσχυση του κοινοτικού κεκτημένου (*Acquis Communautaire*). Η βοήθεια αυτή προέρχεται κυρίως από το **Πρόγραμμα Διδυμοποίησης ή Αδελφοποίησης (Twinning Programme)**, το οποίο αφορά σε μακροχρόνιες αποσπάσεις ειδικών εμπειρογνομόνων από τα Κράτη Μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και από το **TAIEX Instrument (Technical Assistance Information Exchange Instrument)**, το οποίο στηρίζει βραχύχρονες συμβάσεις παροχής συμβουλών. Είναι τόσο σημαντική η βοήθεια που παρέχεται από την Ευρωπαϊκή Ένωση στα υποψήφια προς ένταξη κράτη, ώστε αρκεί να αναφέρουμε ότι τα 3 τελευταία χρόνια οι συμμετέχοντες στα προγράμματα αυτά ήταν 22.778 (2003), 28.721 (2004) και 41.802 (2005) και οι ειδικοί εμπειρογνομόνες ανήλθαν σε 3.802 (2003), 4.382 (2004) και 5.225 (2005). Τα προγράμματα αυτά είναι τα ακόλουθα:

1. **PHARE (Poland and Hungary Assistance for Restructuring on their Economies)**. Εφαρμόζονται στα πλαίσια κεντρικής ή αποκεντρωμένης διοικητικής δομής. Με το Αποκεντρωμένο Σύστημα Εφαρμογής (**ΑΣΕ**), οι εθνικές αρχές εφαρμογής υπόκεινται σε προηγούμενο έλεγχο από την τοπική Αντιπροσωπεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (*European Commission Delegation*). Σε ένα επόμενο βήμα, στα πλαίσια του Διευρυμένου Συστήματος Αποκεντρωμένης Εφαρμογής (**ΔΣΑΕ**), οι εθνικές αρχές εφαρμογής δεν υπόκεινται σε προηγούμενο έλεγχο από την τοπική Αντιπροσωπεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

2. **ISPA (Instrument for Structural Policies for Pre-Accession)**. Αφορά μεγάλης κλίμακας υποστήριξη των επενδύσεων στον τομέα του περιβάλλοντος και των μεταφορών και υπεύθυνη γι' αυτό είναι η Γενική Διεύθυνση Περιφερειακής Πολιτικής.

3. **SAPARD (Special Accession Programme for Agriculture & Rural Development)**. Υποστηρίζει την αγροτική και γεωργική ανάπτυξη και γι' αυτό υπεύθυνη είναι η Γενική Διεύθυνση Γεωργίας.

4. **TACIS (Technical Assistance to the Commonwealth of Independent States)**. Υποστηρίζει τεχνικά και οικονομικά 12 χώρες της Ανατολικής Ευρώπης (Αρμενία, Αζερμπαϊτζάν, Λευκορωσία, Γεωργία, Καζακιστάν, Κυργκιστάν, Μολδαβία, Μογγολία, Ρωσία, Τατζικιστάν, Τουρκμενιστάν, Ουκρανία και Ουζμπεκιστάν).

5. **ENPI (European Neighbourhood and Partnership Instrument)**. Μετά το 2007 η οικονομική υποστήριξη των χωρών του European Neighbourhood Policy Partner Countries and Russia θα προέρχεται από το πρόγραμμα αυτό αντί το TACIS.

6. **CARDS (Community Assistance for Reconstruction, Development and Stabilisation)**. Το πρόγραμμα CARDS χορηγεί κοινοτική βοήθεια υπέρ των χωρών της Νοτιοανατολικής Ευρώπης (Αλβανία, Βοσνία-Ερζεγοβίνη, Κροατία, Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γιουγκοσλαβίας, Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας) εφαρμόζοντας και θεσπίζοντας συγχρόνως ένα ενιαίο πλαίσιο παροχής βοήθειας για την ανασυγκρότηση, ανάπτυξη και σταθεροποίηση προς τις χώρες αυτές, το επίπεδο της οποίας ανέρχεται σε ποσοστό μέχρι και 100%.

PHARE και η προσαρμογή στο «Κοινοτικό Κεκτημένο» στον τομέα της κτηνιατρικής των υποψήφιων για ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση κρατών.

Το πρόγραμμα αυτό θεσπίστηκε το Δεκέμβριο του 1989 και εφαρμόστηκε πρώτα για την αναδόμηση των οικονομιών της Πολωνίας και της Ουγγαρίας (*απ' όπου πήρε και το όνομά του*). Είναι από τα πιο δύσκολα και τα πλέον γραφειοκρατικά προγράμματα που έχει ποτέ επινοήσει η Ευρωπαϊκή Κοινότητα βασιζόμενο πάνω σε πολυάριθμους νομικούς περιορισμούς και απαγορεύσεις. Αυτό εξηγεί γιατί το πρόγραμμα αυτό συνοδεύεται από ένα τόσο λεπτομερές εγχειρίδιο (*Twinning Manual*), αλλά και από κανόνες σύμφωνα με τους οποίους τα πάντα πρέπει να γίνουν με τη διαβεβαίωση ότι οι επικεφαλές των προγραμμάτων **Προενταξιακοί Σύμβουλοι (RTA-Resident Twinning Advisor)** είναι αξιόλογοι και ικανοί για να τους υλοποιήσουν. Σήμερα, σύμφωνα με τους νέους κανόνες, όλα τα προγράμματα, από τα οποία κάποια ξεπερνούν σε προϋπολογισμό ακόμα και τα 5.000.000 €, αποστέλλονται στα κεντρικά γραφεία PHARE στις Βρυξέλλες. Αυτός είναι και ο κύριος λόγος ύπαρξης του **Οικονομικού Διαχειριστή (PL-Project Leader)** σε κάθε αντιπροσωπία κάθε υποψήφιας προς ένταξη χώρα. Οι Προενταξιακοί Σύμβουλοι, οι οποίοι πρέπει να είναι διαθέσιμοι για χρονικό διάστημα τουλάχιστον ενός χρόνου για να εργαστούν σε συγκεκριμένο πρόγραμμα στο αντίστοιχο Υπουργείο της υπό ένταξη χώρας, υποστηρίζονται από τον Οικονομικό Διαχειριστή, ο οποίος είναι υπεύθυνος για την προώθηση της εφαρμογής του προγράμματος και για το συντονισμό όλων των ενεργειών. Τέλος, για να επιτευχθούν οι στόχοι του προγράμματος διδυμοποίησης είναι απαραίτητος και ο συνδυασμός διαφόρων άλλων μέσων, συμπεριλαμβανομένων των **Εμπειρογνομόνων Βραχείας Διάρκειας (STEs-Short Term**

Experts), των εκπαιδεύσεων, της διερμηνείας, της μετάφρασης κ.λπ. Η χρηματοδότηση των κρατών μελών για το πρόγραμμα της διεύθυνσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης ρυθμίζεται από το **Prince Programme** (*budget line B3-306*), ενώ εκείνη των κεντρικών και ανατολικών υποψηφίων για ένταξη κρατών από το πρόγραμμα PHARE, Κανονισμός (ΕΚ/3906/89).

Η χρηματοδότηση για την Τουρκία ρυθμίζεται από το πρόγραμμα MEDA Κανονισμός (ΕΚ/1488/96), ενώ για την Κύπρο και τη Μάλτα ρυθμίζεται σύμφωνα με τον Κανονισμό ΕΚ/555/2000. Η προβλεπόμενη οικονομική ενίσχυση της επικοινωνιακής στρατηγικής ανέρχεται σε 150 εκατομμύρια για την περίοδο 2000 – 2006. Από τη στιγμή κατά την οποία η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποδέχθηκε την επικοινωνιακή στρατηγική της διεύθυνσης (*Communication Strategy for Enlargement*) το Μάιο του 2000, οι διαδικασίες ένταξης επιταχύνθηκαν σημαντικά και τον Οκτώβριο του 2001, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ζήτησε από τα **Κράτη Μέλη** (*MS-Member States*) και από τα **Υποψήφια Κράτη** (*CC-Candidate Countries*) να κάνουν ότι είναι δυνατόν ώστε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο να συναινέσει για τις πρώτες εντάξεις πριν τις εκλογές του 2004. Το Δεκέμβριο του 2000 στη Νίκαια το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ενέκρινε τη στρατηγική της Επιτροπής, η οποία στη συνέχεια επανέλαβε την υποστήριξη της στο Γκέτεμπουργκ, επιβεβαιώνοντας ότι η διαδικασία που θα ακολουθηθεί θα πρέπει να είναι κατά το δυνατόν προς την κατεύθυνση της ολοκλήρωσης των διαπραγματεύσεων μέχρι το τέλος του 2002 για τα υποψήφια κράτη που είναι έτοιμα, με αντικειμενικό σκοπό τη συμμετοχή τους ως κράτη μέλη στις κοινοβουλευτικές ευρωπαϊκές εκλογές του 2004. Ακολούθως, η όλη διαδικασία της διεύθυνσης αξιολογήθηκε από το Συμβούλιο στο Λάεκεν ως μη αντιστρέψιμη.

Μέσα στα πλαίσια της υλοποίησης των προγραμμάτων αυτών, ανάμεσα σε πλείστους όσους άλλους τομείς, εμπεριέχονται και ειδικά προγράμματα που αφορούν όλα στα θέματα της κτηνιατρικής επιστήμης. Η ασφάλεια των τροφίμων, η υγεία των ζώων, αλλά και η προστασία του περιβάλλοντος αποτέλεσαν ζητήματα στα οποία δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση κατά τη διάρκεια του τελευταίου κύκλου των ενταξιακών διαπραγματεύσεων με τη λήψη αυστηρών μέτρων για την εξασφάλιση και την υιοθέτηση των κοινοτικών προτύπων από τα νέα κράτη μέλη. Επειδή δε η ενταξιακή διαδικασία είναι το αποτελεσματικό εργαλείο για την εφαρμογή αυτών των αυστηρών ευρωπαϊκών προτύπων από τις υποψήφιες για ένταξη χώρες, ειδικά τα θέματα τροφίμων και τα περιβαλλοντικά πρότυπα ξεπερνούν σήμερα ακόμα και αυτά των παλαιότερων κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, γεγονός το οποίο σημαίνει ότι η διεύθυνση συνεπάγεται περισσότερη και όχι λι-

γότερη ασφάλεια.

Οι δέκα πρόσφατα ενταγμένες χώρες υλοποίησαν μια πληθώρα προγραμμάτων στον τομέα της κτηνιατρικής τόσο από την άποψη της εναρμόνισης και εφαρμογής του κοινοτικού κεκτημένου (*Aquis Communautaire*) όσο και της κτηνιατρικής νομοθεσίας, η οποία αφορά στην ευζωία και στην υγεία των παραγωγικών ζώων, στις ζωονόσους, στα τρόφιμα, στις ζωοτροφές, αλλά και στο περιβάλλον. Από τις χώρες που θα ενταχθούν μέχρι το 2007, η **Βουλγαρία και η Ρουμανία**, οι οποίες πρόσφατα έλαβαν την έγκριση για ένταξη, υλοποίησαν πληθώρα κτηνιατρικών προγραμμάτων κατά τη διάρκεια της προενταξιακής προετοιμασίας με πολύ καλά αποτελέσματα. Αρκεί να αναφερθούμε π.χ. στα δύο προγράμματα της Βουλγαρίας, με την εμπειρία του Κτηνιάτρου Προενταξιακού Συμβούλου, για να αντιληφθούμε το μέγεθος τόσο των κατασκευαστικών υποδομών, του εξοπλισμού και των εκπαιδεύσεων όσο και το ύψος των οικονομικών ενισχύσεων οι οποίες χορηγήθηκαν στις χώρες αυτές από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Μετά από μια εντατική προετοιμασία κατά τη διάρκεια του 2002 και τη συμμετοχή μας σε Ευρωπαϊκό Διαγωνισμό το 2003, δύο κτηνιατρικά προγράμματα «Institution Building» ανατέθηκαν στην Ελλάδα με φορέα υλοποίησης (*Mandated body*) το Εθνικό Ίδρυμα Αγροτικής Έρευνας-ΕΘ.Ι.ΑΓ.Ε. Τα δύο αυτά προγράμματα είχαν ως σκοπό την προετοιμασία της Κτηνιατρικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Γεωργίας της Βουλγαρίας για ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

1ο Πρόγραμμα «Improving of Veterinary Control, με κωδικό BG2001/IB/AG-03»

Το πρόγραμμα αυτό εγκρίθηκε επισήμως από την Ευρωπαϊκή Ένωση στις 11 Νοεμβρίου 2002, άρχισε η υλοποίησή του στις 15 Δεκεμβρίου 2002 και ολοκληρώθηκε στις 15 Δεκεμβρίου 2003. Ο προϋπολογισμός του ήταν 750.000,00 € και συμπεριελάμβανε τέσσερα (4) υποπρογράμματα που αφορούσαν σε τέσσερις διαφορετικούς τομείς της κτηνιατρικής ως ακολούθως: (1) Συνοριακοί Σταθμοί Ελέγχου (*Border Inspection Control*), (2) Έλεγχος Κτηνιατρικών Φαρμακευτικών Παρασκευασμάτων (*Control of Veterinary Pharmaceuticals*), (3) Υγεία Ζώων/Δημόσια Υγεία και Διαγνώσεις (*Animal/Public Health and Diagnostics*) και (4) Γαλακτοβιομηχανία (*Milk Industry*). Στα πλαίσια της υλοποίησης των τεσσάρων αυτών υποπρογραμμάτων συμμετείχαν ενεργά ως συνεργαζόμενοι φορείς η Κτηνιατρική Υπηρεσία του Υπουργείου Γεωργίας, το ΕΘΙΑΓΕ, η Κτηνιατρική Σχολή του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, η Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών, το Γενικό Χημείο του Κράτους-ΓΧΚ, η φαρμακοβιομηχανία VETERIN S.A., ο Εθνι-

κός Οργανισμός Φαρμάκων-ΕΟΦ, το Εθνικό Κέντρο Θαλάσσιων Ερευνών-ΕΚΘΕ, ο Ελληνικός Οργανισμός Γάλακτος-ΕΛΟΓ και η γαλακτοβιομηχανία ΔΕΛΤΑ.

Πραγματοποιήθηκαν εκπαιδεύσεις για την εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας στην οργάνωση των συνοριακών σταθμών ελέγχου της Βουλγαρίας με ειδικές ενημερώσεις και πρακτικές εκπαιδεύσεις στα ΣΥΚΕ (Σταθμός Υγειονομικού Κτηνιατρικού Ελέγχου) του Προμαχώνα Σερρών, του Αεροδρομίου Αθηνών και του Λιμανιού της Θεσσαλονίκης, καθώς και στα αρμόδια γραφεία της Κεντρικής Κτηνιατρικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Γεωργίας. Επίσης, πραγματοποιήθηκαν εκπαιδεύσεις πάνω στις νέες μεθόδους, τεχνικές και στη χρησιμοποίηση του νέου μηχανολογικού εξοπλισμού του νεοσύστατου Ινστιτούτου Κτηνιατρικών Φαρμακευτικών Σκευασμάτων (*ICVP-Institute for the Control of Veterinary Pharmaceuticals*) του Υπουργείου Γεωργίας της Βουλγαρίας και στη διαχείριση και στην εγγραφή και έγκριση των κτηνιατρικών φαρμάκων (*VMPs-Veterinary Medicinal Products*). Ακόμα, έγιναν εκπαιδεύσεις για την BSA και Scrapie, τη φυματίωση, τη σαλμονέλλωση, την οργάνωση των προγραμμάτων έκτακτης ανάγκης (*Contingency Plans*), την οργάνωση και ίδρυση του νέου Ανεξάρτητου Φορέα Γάλακτος (*IDB-Independent Dairy Board*), καθώς και εκπαιδευτικές αποστολές στην Ελλάδα στο Εθνικό Εργαστήριο Αναφοράς για τα κατάλοιπα, στον Εθνικό Φορέα Φαρμάκων, στο Γενικό Χημείο του Κράτους, στο Εργαστήριο Αναφοράς Σαλμονελλών στη Χαλκίδα, στο ειδικό Εργαστήριο Φυματίωσης στην Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών και στο Εργαστήριο BSE του Υπουργείου Γεωργίας.

2ο Πρόγραμμα «Improvement of the Diagnostic System for Animal Health Control & Improvement of Feeding Stuffs and Feed Additive Control με κωδικό BG2002/IB/AG-03»

Το πρόγραμμα αυτό εγκρίθηκε επισήμως από την Ευρωπαϊκή Ένωση στις 8 Μαρτίου 2004, άρχισε η υλοποίησή του στις 19 Απριλίου 2004 και ολοκληρώθηκε στις 19 Απριλίου 2005. Για την προετοιμασία του τομέα των ζωοτροφών και των προσθετικών του Υπουργείου Γεωργίας της Βουλγαρίας συμμετείχε ως συνεργαζόμενο κράτος μέλος (*Junior Partner*) η Ολλανδία με δύο βασικά Ινστιτούτα, το CCL Research και το Nutricontrol στο Βέχελ της Ολλανδίας, καθώς και το Υπουργείο Γεωργίας της Ολλανδίας. Ο προϋπολογισμός του ήταν 500.000,00 € και συμπεριλάμβανε δύο υποπρογράμματα τα οποία αφορούσαν σε δύο διαφορετικούς τομείς του κτηνιατρικού και γεωπονικού τομέα ως ακολούθως: (1) Βελτίωση του Συστήματος Διάγνωσης των Ασθενειών της Λίστας Α του ΟΙΕ-Organization Internationale des Epizooties (*Improve-*

ment of the Diagnostic System for Animal Health Control) και (2) Βελτίωση του Ελέγχου των Ζωοτροφών και των Προσθετικών (*Improvement of Feeding Stuffs and Feed Additive Control*). Στα πλαίσια της υλοποίησης των δύο αυτών υποπρογραμμάτων συμμετείχαν ενεργά ως συνεργαζόμενοι φορείς η Κτηνιατρική Υπηρεσία του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, το ΕΘΙΑΓΕ, η Κτηνιατρική Σχολή του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, η Κτηνιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, το Ερευνητικό Κέντρο της Ακαδημίας Αθηνών, το Μεσογειακό Κέντρο Ζωονόσων του WHO, το Γενικό Χημείο του Κράτους-ΓΧΚ, η φαρμακοβιομηχανία VETERIN S.A., το Εθνικό Κέντρο Θαλάσσιων Ερευνών-ΕΚΘΕ, η εταιρεία Market Investment Consultants-MIC, το CCL Research & Nutricontrol, το RIKLT-Wageningen, το CG-Rotterdam, το VWA-Den Haag, το LABCO BV-Europoort Rt και το CEHAVE Voeders-Veghel της Ολλανδίας.

Πραγματοποιήθηκαν εκπαιδεύσεις για την εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας, την εφαρμογή του προτύπου ISO 17025 στα εργαστήρια, ειδικές εκπαιδεύσεις για την αφρικανική πανώλη του χοίρου, τη βρουκέλλωση, τις φουσσαλιδώσεις νόσους, τη σαλμονέλλωση, τη Bluetongue, την κρυπτοσποριδίωση/κρυπτοκοκκίωση, τις λεπτοσπυρώσεις, το καμπυλοβακτηρίδιο, την εχίνοκοκκίωση, τη λείσμανίωση, την τριχινέλλωση, την τοξοπλάσμωση, αλλά και τα πειραματόζωα. Επιπλέον, έγιναν εκπαιδεύσεις για το GLP-Good Laboratory Practice, το σχεδιασμό προγραμμάτων έκτακτης ανάγκης (*Contingency Plans*), τον προσδιορισμό μυκοτοξινών, βαρέων μετάλλων, παρασιτοκτόνων, αντιοξειδωτικών, χρωστικών, ιχνοστοιχείων, λιπαρών οξέων, σακχαρόζης, υδατανθράκων, αμινοξέων, βιταμινών και κοβαλτίου στις ζωοτροφές, καθώς και πάνω στις διαδικασίες της επιθεώρησης, του ελέγχου, της δειγματοληψίας και της παρακολούθησης των ζωοτροφών.

Συνολικά, στις δύο αυτές συλλογικές προσπάθειες και στα πλαίσια εξειδικευμένων σεμιναρίων και πρακτικών εργαστηρίων (*Seminars & Wet labs*) εκπαιδεύτηκαν στη Βουλγαρία 338 Βούλγαροι κτηνίατροι, γεωπόνοι, χημικοί, διοικητικοί, αστυνομικοί και εργαστηριακοί τεχνικοί από 85 Έλληνες και 2 Ολλανδούς εμπειρογνώμονες (*STEs-Short Term Experts*) κατά τη διάρκεια 41 εκπαιδευτικών σεμιναρίων διάρκειας 287 εργάσιμων ημερών και στην Ελλάδα και Ολλανδία κατά τη διάρκεια 28 εκπαιδευτικών αποστολών (*Study visits*) διάρκειας 140 εργάσιμων ημερών.

Αναφορικά με την Τουρκία, αυτό το οποίο θα πρέπει να αναρωτηθούμε είναι, όχι μόνο γιατί θα έπρεπε η Τουρκία να προσχωρήσει στην Ευρωπαϊκή Ένωση, αλλά και για το εάν μπορεί. Από τις αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης που ήδη έχουν ληφθεί μέχρι στιγμής

διαφαίνεται ότι η Ευρώπη χρειάζεται μια σταθερή, δημοκρατική και ευημερούσα Τουρκία, η οποία όμως θα πρέπει να έχει υιοθετήσει τις αξίες, το κράτος δικαίου και τις κοινές μας πολιτικές. Η προοπτική της ένταξης έχει ήδη δώσει ώθηση σε ρηξικέλευθες και σημαντικές μεταρρυθμίσεις και εάν το κράτος δικαίου και τα ανθρώπινα δικαιώματα εδραιωθούν σε ολόκληρη τη χώρα, μόνο τότε η Τουρκία θα μπορέσει να προσχωρήσει στην Ευρωπαϊκή Ένωση και να ενισχύσει ακόμα περισσότερο το ρόλο τον οποίο ήδη διαδραματίζει σήμερα ως γέφυρα μεταξύ των πολιτισμών. Αν και οφείλει πρώτα να ικανοποιήσει όλα τα αυστηρά κριτήρια της ένταξης, τίθεται πάλι το ερώτημα του εάν θα είναι σε θέση να τα ικανοποιήσει, και εάν ναι, πότε. Μέσα στις άμεσες υποχρεώσεις της είναι η εναρμόνισή της στον τομέα της κτηνιατρικής και φυτοϋγειονομικής πολιτικής, αλλά και της ασφάλειας των τροφίμων, η οποία είναι εξαιρετικά περιορισμένη. Η μεγαλύτερη εναρμόνιση της νομοθεσίας της έχει γίνει σε ορισμένους τομείς, οι οποίοι αφορούν στη γενική πολιτική των ειδών διατροφής (αν και εξακολουθεί να είναι ατελής), ενώ η εφαρμογή της εναρμονισμένης νομοθεσίας παρουσιάζει τεράστιες δυσχέρειες. Αρκεί να επισημάνουμε ότι ακόμα δεν έχει ολοκληρωθεί το γενικό πλαίσιο της κτηνιατρικής πολιτικής, αν και η διοίκηση έχει ξεκινήσει τις εργασίες για τον εντοπισμό των κατά τόπους προβλημάτων και των διοικητικών αλλαγών που απαι-

τούνται για την αντιμετώπισή τους. Στα πλαίσια των προενταξιακών διαδικασιών η Τουρκία έχει πάρει αρκετά προγράμματα στον τομέα της κτηνιατρικής τα οποία αφορούν στον Αφθώδη Πυρετό, τη Λύσσα, τα Αλιεύματα, την οργάνωση των εργαστηρίων σε Εθνικά Αναφορές, των Συνοριακών Σταθμών Ελέγχου, την Προστασία των Καταναλωτών, τη Γρίπη των Πουλερικών και ένα πρόγραμμα INTERREG με την Ελλάδα. Γενικά, όμως, η Τουρκία στον τομέα της Κτηνιατρικής παρουσιάζει τεράστιες αδυναμίες και χρόνια προβλήματα, τα οποία προς το παρόν δεν έχουν προοπτικές για τη γρήγορη και αποτελεσματική επίλυσή τους.

Από όλα όσα αναφέρθηκαν είναι πλέον σαφές ότι τα προγράμματα της διεύρυνσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ειδικότερα τα προγράμματα PHARE είναι μια διαδραστική διαδικασία με ανθρώπινες διαστάσεις. Σχεδιάστηκαν και εφαρμόστηκαν κάτω από την ευθύνη και την επίβλεψη των κυβερνήσεων των υπό ένταξη χωρών σε συνεργασία με τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και με επίκεντρο τον άνθρωπο. Αυτό είναι που κάνει τη διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης τόσο σημαντική και ουσιαστική με την ανθρώπινη προοπτική της στο παρελθόν, στο παρόν και στο ιστορικό μέλλον. Η ανθρώπινη διάσταση είναι αυτή η οποία κάνει τα προγράμματα αυτά τόσο σημαντικά και τόσο αποτελεσματικά, γιατί η ΕΥΡΩΠΗ είναι για όλους μας. □

BIBLIOΓΡΑΦΙΑ - REFERENCES

- EU 2001 Making a success of enlargement. Strategy Paper and Report of the European Commission on the progress towards accession by each of the candidate countries. European Commission. DG Enlargement. Information and Interinstitutional Relations Unit, Brussels.
- EU ENLARGEMENT 2006 ONE POLICY MANY PROJECTS, General and specialized information on the European policy of Enlargement, Brussels.
- EUROPEAN COMMISSION 1999 ENLARGEMENT. Overview of the Phare Programme and the new Pre-Accession Funds. Proceedings of a seminar held in September 1999 at the EU Information Centre in Budapest. The European Commission-Directorate General for Enlargement. Information and Institutional Relation Unit, Brussels.
- EUROPEAN COMMISSION 2001 ENLARGEMENT. Twinning in Action. European Commission Enlargement Directorate General. Information and Institutional Relation Unit, Brussels.
- EUROPEAN COMMISSION 2001 The European Union and the world. DG for Press and Communication Publications. ISBN 92-828-8660-8, Belgium.
- EUROPEAN COMMISSION 2001 The European Union: Still enlarging. Directorate-General for Press and Communication Publications. ISBN 92-894-0775-1, Belgium.
- EUROPEAN COMMISSION 2002 Phare National Programmes. Highlights. Number Four. European Commission-Enlargement Directorate General. Information and Inter-institutional Relation Unit, Brussels.
- EUROPEAN COMMISSION 2005 Institution Building Unit. Technical Assistance Information Exchange Instrument (TAIEX). Global Statistics 2005
- EUROPEAN COMMUNITIES 2003 The new shape of enlargement. European Economic and Social Committee. Publication unit Catalogue No: EESC-2003-02-EN. ISBN 92-830-0350-0, Belgium.
- EUROPEAN UNION 2001 Enlargement of the European Union- An historic opportunity. A general overview of the enlargement process and the pre-accession strategy of the European Union, Brussels.
- EUROPEAN UNION 2002 Explaining Enlargement-A progress report on the communication strategy for enlargement. DG Enlargement Information Unit, Belgium.
- FONTAINE P 2000 Μια νέα ιδέα για την Ευρώπη-Η δήλωση Schuman -1950-2000. Δεύτερη έκδοση, σειρά: Ευρωπαϊκή τεκμηρίωση. Λουξεμβούργο:Υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. ISBN 92-828-8462-7.

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ 2005

Έγγραφο στρατηγικής για τη διεύρυνση. COM(2005) 561 τελικό, Βρυξέλλες

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ 2002 Ανακοίνωση της 400 Επιτροπής σχετικά με τα σχέδια δράσης για τη διοικητική και δικαστική ικανότητα και την παρακολούθηση των δεσμεύσεων που αναλαμβάνουν οι διαπραγματευόμενες χώρες στο πλαίσιο των ενταξιακών διαπραγματεύσεων. COM (2002) 256, Βρυξέλλες.

ΙΣΤΟΧΩΡΟΣ. Ειδικές ηλεκτρονικές διευθύνσεις του ιστοχώρου όπου είναι δυνατή η ανεύρεση όλων των πληροφοριών για το συγκεκριμένο θέμα και όχι μόνο, όπως:

1. http://ec.europa.eu/enlargement/index_en.htm
2. <http://taiaex.ccc.eu.int/>
3. <http://ec.europa.eu/comm/europeaid/cgi/frame12.pl>
4. http://ec.europa.eu/enlargement/financial_assistance/projects/index_el.htm
5. http://ec.europa.eu/europedirect/index_en.htm